

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1959, sp. zn. Cz 640/58

Číslo: 39/1959

Právní věta:

Nárok spoluvinné rozvedené manželky na úhradu osobních potřeb nutno posuzovat z třídního hlediska.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.01.1959

Spisová značka: Cz 640/58

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Manželství - úhrada osobních potřeb, Třídní hledisko, Úhrada osobních potřeb

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Manželství účastníků bylo pravomocně zrušeno rozsudkem krajského soudu v Praze z viny obou stran. Navrhovatelka domáhala se u lidového soudu civilního v Praze na odpůrci úhrady osobních potřeb s odůvodněním, že je pro nemoc práce neschopná a zcela odkázána na odpůrce jako svého býv. manžela, s nímž strávila téměř 25 let manželství, pomáhala mu v živnosti a vychovávala jejich společné dítě.

Lidový soud civilní v Praze návrh na přisouzení úhrady osobních potřeb navrhovatelky zamítl s odůvodněním, že navrhovatelka jakožto vinná manželka, která porušila hrubě manželské povinnosti, nemá vůči odpůrci nárok na úhradu osobních potřeb.

Krajský soud v Praze potvrdil rozhodnutí soudu první stolice, ztotožniv se se závěrem, že navrhovatelka podle odůvodnění rozvodového rozsudku porušovala v době trvání manželství již od r. 1951 manželskou věrnost a žila dokonce po 3 roky v bytě jistého muže, jemuž vedla domácnost, takže přiznání úhrady osobních potřeb vůči odpůrci by nebylo v souladu se zásadami socialistické morálky.

Nejvyšší soud vyslovil ke stížnosti předsedy Nejvyššího soudu, že usnesením obou soudů byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 34 odst. 2 zák. o právu rod. nemá rozvedený vinný manžel proti druhému též vinnému manželu na úhradu osobních potřeb nároku, ale soud může uvážit, může-li i vinnému manželu požadovanou úhradu přiznat. Z okolností, které musí soud náležitě uvážit, jsou zvláště významné doba trvání manželství a chování manžela úhradu požadujícího jak v době před rozvodem, tak i v době po rozvodu. Toto chování je třeba posoudit nejen ve vztahu k druhému manželovi, nýbrž i z hlediska celé společnosti. Úvahu o přiznání úhrady osobních potřeb je třeba též zaměřit tak, zda je v souladu se zásadami socialistického soužití, aby žádosti bylo vyhověno. Předmětem zjišťování soudu bude i třídní původ manželů, prostředí, z něhož pocházejí a v němž žili, způsob jejich života a jejich pracovní zařazení. Bude tedy třeba v dostatečné míře věnovat pozornost třídní stránce věci, a to nikoli jen jak se jeví v době rozhodnutí, nýbrž se zřetelem k průběhu celého manželství i předchozího života účastníků. Zvláštní závažnost třídního přístupu k věcem rodinného práva byla zdůrazněna již ve směrnici pléna Nejvyššího soudu č. Pls 4/58, v nichž bylo poukázáno také na to, že ve věcech rodinného práva – vzhledem k tomu, že rodinné vztahy jsou dosud pod značným vlivem pozůstatků ideologie kapitalistické éry – je nutno, aby rozhodnutí bylo založeno na širokém podkladě zjištěných skutečností i z hlediska třídní příslušnosti účastníků, přičemž je zvlášť třeba vyhnout se jakékoli šabloně. Úhradu ovšem bude možno přiznat jen manželu potřebnému.

V daném případě však soudy tak nepostupovaly. Bez povšimnutí ponechaly poukaz navrhovatelky, která pochází z početné, nemajetné dělnické rodiny, že žila téměř 25 let v manželství s odpůrcem, jehož otec byl továrníkem, že po celou tuto dobu mu pomáhala v jeho samostatné živnosti, za což nedostávala žádnou odměnu a nebyla ani přihlášena k nemocenskému pojištění. Soudy také nezjišťovaly, jak navrhovatelka plnila do doby, kdy se od odpůrce vystěhovala, své povinnosti jako manželka a matka, ačkoli pečlivá zjištění v tomto směru a jejich zhodnocení mohla být spolehlivým podkladem pro závěr, má-li být přiznána úhrada osobních potřeb. Závěry soudů, že navrhovatelce nelze přiznat požadovanou úhradu proto, že u ní byla zjištěna spoluvina na rozvodu, jsou v rozporu se zněním § 34 odst. 2 zák. o právu rod., podle něhož přiznání úhrady osobních potřeb vinné manželky proti vinnému manželovi je výsledkem pečlivé úvahy okolností případu z hledisek shora uvedených. Teprve po zjištění všech těchto rozhodujících skutečností a jejich zhodnocení mohly soudy dojít ke správnému závěru, zda má být úhrada osobních potřeb navrhovatelce přiznána.

Soudy proto rozhodly, aniž si opatřily dostatečný podklad pro své rozhodnutí, a pochybily nadto i v právním posouzení případu. Řízení proto trpí vadami, jež mohly způsobit nesprávné rozhodnutí ve věci. Zákon byl tak porušen v ustanovení § 1 odst. 2, §§ 59, 88 odst. 2, § 93 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 34 odst. 2 zák. o právu rod.